

закладів загальної середньої освіти гальмує цей процес. Попри те, що сучасний рівень розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) дозволяє створювати ефективні медіа-дистанційні системи навчання, вони поки не впроваджені на належному рівні. Це обмежує можливості для підготовки та підвищення кваліфікації керівників освітніх установ, що є важливим для адаптації до викликів цифрового суспільства.

Таким чином, виникає необхідність інноватизації та технологізації управління розвитком цифрової компетентності керівників шкіл. Впровадження нових форм дистанційного навчання з використанням сучасних цифрових технологій може сприяти підвищенню їхньої професійної компетентності. Це дозволить ефективніше вирішувати завдання підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації, відповідаючи на виклики сучасного цифрового середовища.

Список використаних джерел

1. Калініна Л. М., Онаць О. М. Нова Українська школа: базовий стандарт професійної діяльності керівника. *Директор школи*. 2018. № 21–22 (837–838). С. 25–31.
2. Канафоцька Г. Нова модель управління школою в контексті менеджменту творчості. *Директор школи*. 2012. № 14 (686). С. 4–10.
3. Карташова Л. А., Пліш І. В., Бахмат Н. В. Розвиток цифрової компетентності педагога в інформаційно-освітньому середовищі закладу загальної середньої освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. Том 68. №6. С. 193–205. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2543/1423>
4. Ребуха Л., Рудакевич Ю. Цифровізація освіти в країнах ЄС та світу. *Інновації в освіті: реалії та перспективи розвитку*: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, 11 травн. 2023 р.) Тернопіль: ЗУНУ, 2023. С. 39–42.
5. Ребуха Л. З. Вплив цифровізації освітнього закладу на проведення ефективної професійної діяльності. *Використання технологій менеджменту якості в управлінні закладами освіти*: матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (Тернопіль, 17 листоп. 2023 р.) Тернопіль: ТОКІППО, 2023.

Лілія Ребуха,

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет

Назар Цибульський,

аспірант спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки,
освітньо-наукова програма «Освітні, педагогічні науки»,
Західноукраїнський національний університет

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Важливим завданням сучасної вищої школи є підготовка фахівців, котрі володіють творчим мисленням, що дозволяє випускникам вести дослідницьку

діяльність, спрямовану на вирішення наукових та практико-зорієнтованих завдань з метою впровадження досягнень науки в практику. В освітньо-професійних програмах підготовки майбутніх фахівців у ЗВО зазначено, що одним з типів діяльності, до вирішення завдань по якому повинні бути готові випускники, є науково-дослідна діяльність.

Відповідно майбутні фахівці-педагоги завершивши навчання повинні вміти аналізувати, порівнювати, кваліфікувати, узагальнювати, швидко знаходити потрібну інформацію, логічно мислити, використовувати нові наукові знання у своїй професійній діяльності, планувати, організовувати та вести наукову, дослідницьку та інноваційну діяльності [1–5]. У зв'язку із цим у ЗВО актуалізується розробка засобів, механізмів, технологій, підходів до організації ефективної дослідницької діяльності студентів за проведення належного освітнього процесу. Продуктивним у здійсненні реалізації цього завдання є метод проблемного навчання [6–8].

Роль і місце проблемного навчання у формуванні дослідницької компетенції студентів на сучасному етапі розвитку освіти об'єктивно зростають у силу того, що проблемність стає нормальною професійною діяльністю, а також основні характеристики проблемного навчання як дидактичної системи (орієнтація на формування творчого мислення, наявність багаторівневої системи методів і форм навчання, відкритість інновацій та ін.) адекватні цілям і структурі дослідницької діяльності студентів. Процес формування дослідницької компетенції студентів передбачає послідовну та поетапну реалізацію вимог принципу проблемності в ході аудиторної (лекції, семінарські та практичні заняття) та позааудиторної (самостійна робота, переддипломна практика, курсові та випускні кваліфікаційні роботи) навчальної діяльності.

Формування дослідницької компетенції студентів у процесі проблемного навчання здійснюється у процесі теоретичного навчання (на лекційних і семінарських заняттях) як організація пізнавальної діяльності відповідно до динамічної структурної дослідницької діяльності та з урахуванням рівня розвитку дослідницької компетенції студентів; використання системи науково-дидактичних прийомів, що забезпечує мотиваційну залученість усіх студентів у навчальну діяльність і ступінь високої пізнавальної самостійності на всіх етапах дослідницького циклу; за інтерактивного навчання; в межах особистісних і професійно-значимих вирішуваних навчальних проблем; в процесі практичної підготовки за дієвого освоєння методів і методик вивчення інноваційного досвіду формування дослідницької компетенції; під час розробки дослідницьких проектів з послідовним підвищенням їх дослідницької складності та ін.

Отже, використання сучасної організації дослідницької роботи студентами-педагогами під час навчання дозволяє підготувати їх до безперервного саморозвитку, самоосвіти та генерації наукових ідей, й, відповідно, до належного проведення дослідницької діяльності у майбутньому.

Список використаних джерел

1. Гордійчук Г. Б. Підготовка майбутніх педагогів до використання ІКТ під час здійснення навчальної дослідницької діяльності дітей. Проблеми

та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти. *Психологічний аспект дослідження особистості в соціальних умовах*. Харків: Вид-во НТУ ХП, 2013. Вип. 36. С. 202–211.

2. Кравченко С. О. Узагальнення сутності дефініції «дослідницька компетентність». *Молодий вчений*. 2018. № 2(1). С. 265–268.

3. Ребуха Л. З., Боршуляк Н. С. Професійна компетентність фахівців: сутнісні ознаки та розвиткові умови. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Випуск 22. Т. 3. С. 87–90. DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/22-3.17>

4. Сисоєва С. О., Козак Л. В. Розвиток дослідницької компетентності викладачів вищої школи: навч. посібник. Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. К.: ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2016. 156 с.

Андрій Середа,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет

КОМУНІКАТИВНА КУЛЬТУРА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Комунікативна культура здобувачів освіти формується в освітніх умовах ЗВО й виступає важливим фактором для налагодження гармонійних стосунків як у межах студентського колективу, так і поза ним [2; 5].

Комунікативна культура студентів є складною багатовимірною системою, що об'єднує знання, особистісні навички, цінності та установки, потрібні для ефективної взаємодії у навчальному, соціально-професійному середовищах [4, с. 193; 6, с. 52]. Для глибшого розуміння сутності цього явища важливо розкрити основні компоненти комунікативної культури, які забезпечують її цілісність і функціональність. Так, когнітивний компонент охоплює знання про правила, норми та стратегії комунікації, а також розуміння особливостей соціокультурного контексту взаємодії. Він включає знання мовних норм, лексичних та граматичних структур, розуміння специфіки міжкультурного спілкування та усвідомлення етичних принципів і норм даного спілкування. Другий – емоційний компонент, віддзеркалює змogu студентів схоплювати та виявляти емоції, а також рахуватися з емоційним станом співрозмовників у процесі спілкування. Основними складовими цього компоненту слугують емпатія, емоційна регуляція і позитивне налаштування на доброзичливу атмосферу у процесі комунікації. Даний компонент допомагає студентам будувати гармонійні взаємини, уникати конфліктів і досягати взаєморозуміння. Третій – поведінковий компонент, охоплює практичні навички та вміння, які забезпечують ефективну взаємодію у процесі спілкування. Він включає вербальні навички, що включають вміння грамотно та зрозуміло висловлювати думки, використовувати відповідну лексику, дотримуватися правил мовного етикету; невербальні засоби комунікації як вміння інтерпретувати жести, міміку, тон голосу та ін. невербальні сигнали; навички активного слухання, що передбачають здатність зосереджувати увагу на співрозмовнику, ставити уточнюючі запитання, проявляти зацікавленість у темі розмови. Цей компонент